СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 78. Джерзі Сіти, Н. Дж., понеділок, 5-го квітня, 1937. — VOL. XLV. No. 78. Jersey City, N. J., Monday, April 5, 1937. THREE CENTS

КОНГРЕС ХОЧЕ РОЗСЛІДУ СИДЯЧИХ СТРАЙКІВ

ВАШИНҐТОН. — Не дивлячися на те, що федеральний уряд спротивляється якійнебудь акції проти сидячих страйків, завзяті противники сидячих страйків добиваються федеральної акції проти них. Цим противникам уже вдалося добитися прихильного потвердження резолюції Дайеса за розслід сидячих страйків у комітеті нижчої палати конґресу.

Голосування над цею резолющією в повній палаті відбудеться у другій половині наступного тижня.

ЩЕ ОДНА ДЕБАТА ЗА СИДЯЧИЙ СТРАЙК У КОНҐРЕСІ.

ВАШИНҐТОН. — Підчас дебати над вуглевим законопроєктом Ґофія прийшло в сенаті в пятницю до ще одної дебати над поправкою сенатора Бернса до цього проєкту, котра має осудити сидячі страйки.

Сенатори заявили, що, видаючи закон про вуглевий промисл, конґрес не повинен подавати своєї заяви про способи боротьби робітників. Бернс не хотів відступити від свого внеску. Кампанію проти поправки вів сенатор Робинсон.

СИДЯЧІ СТРАЙКИ ЗАХОПИЛИ ФОРДОВУ ФАБРИКУ.

КАНЗАС СИТІ. — Кількасот робітників ,невдоволених з несправедливого відправлювання робітників з роботи зарядом місцевої фабрики автомобілів Форда, засіли в фабриці, здержуючи в цей спосіб працю в фабриці.

КЛОПОТИ ЮНІЇ З СИДЯЧИМИ СТРАЙКАМИ.

ЛЕНСИНҐ (Мішіґен). — Ґенеральна Моторова Корпорація зажадала від юнії автомобільних робітників, щоби вона поклала конець ріжним сидячим страйкам, що вибухають у фабриках Ґенеральної Моторової Корпорації, не дивлячися на обіцянку юнії, що таких страйків не буде.

Уряд юнії звернувся до сидячих страйкарів з закликом, що вони своїми непотвердженими страйками підривають роботу робітничої юнії.

СИДЯЧІ СТРАЙКАРІ ПОКИДАЮТЬ ФАБРИКИ ШЕВРОЛЄ.

ФЛИНТ (Мішіґен). — Кількасот робітників, що займали через останню добу головні фабрики автомобільного підприємства Шевролє, покинули фабрики на заклик орґанізатора юнії „Юнайтик Автомобіл Воркерс оф Америка".

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ ДОБИЛАСЯ КОНТРАКТУ.

НЮ ЙОРК. — Юнія „Юнайтид Майн Воркерс оф Америка" підписала вже контракт з власниками копалень мягкого вугля з апалячійської округи.

На основі цьої угоди 300,000 майнерів у 8 стейтах дістануть коло 85 міліонів долярів більше заплати, як вони діставали би на основі старого контракту.

Через підписання контракту страйк майнерів скінчився, потревавши офіціяльно один день.

УРЯД ЗА ЗДЕРЖАННЯ ДОРОЖНЕЧІ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт заповідає, що федеральний уряд почне рішучу акцію проти „інфляційного" зросту цін. Передівсім думає він братися до дорожнечі сталі, міди й інших „основних" товарів. Уряд уважає цю дорожнечу ненормальною, бо ціни на товари ростуть скорше, ніж робітнича заплата.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПЕРЕЧУЄ ҐАЗЕТНІ ЧУТКИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт заперечив чутки, що, мовляв, він збирається скликати в найближчій будучності міжнародню конференцію в справі розброєння.

Ґазети кажуть тепер, що чутка пішла з того, що анґлійський уряд носиться з думкою скликання світової конференції для економічних справ.

МОНОПОЛІЗАЦІЯ ГРИ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Реймонд Кенон з Висконсина зажадав від департаменту судівництва доходження проти власників бейзболових клюбів як проти монопольних орґанізацій, що нищуть свобідну конкуренцію.

ЗА СПЛАТУ ВОЄННИХ ДОВҐІВ АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — На зборах Східного Союзу Штук у готелю Пенсилвенія виступив д-р Рейел Бейлі Фарнон, секретар Американського Комітету Міжнародного Конгресу Штуки в 1937 році, з проєктом, щоби американський уряд зажадав від держав, що винні Америці гроші з війни, віддати ці гроші через надання стипендій американським студентам.

Якби держави зобовязалися надати американським студентам річно 15,000 стипендій по 2,000 долярів кожна, то вони заплатили би в цей спосіб за 30 літ міліярдовий довг.

ВАРШАВСЬКІ ЖИДИ ДЕМОНСТРУЮТЬ ПРОТИ АНҐЛІЇ.

ВАРШАВА. — Варшавські жиди-сіоністи, які є незадоволені з політики, що її провадить Анґлія в Палестині, демонструвала перед анґлійською амбасадою. Хтось з демонстрантів кинув камінь у вікно амбасади враз з причепленим письмом, повним погроз і обидливих виразів на адресу Анґлії.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ЩОДЕННИК.

Внедовзі має виходити в Луцьку польський щоденник "KURJER WOŁYNSKI". Видавцем цього щоденника має бути один з недавних співробітників краківського „І. К. Ц.", отже можна наперед передбачувати „ідеольоґію" того щоденника супроти українців.

ПОТАЄМНИЙ РИТУАЛЬНИЙ ЗАРІЗ.

Дійшло до відома міського ветеринарного уряду у Львові, що в одній з підміських різень відбувається потайки ритуальний заріз. Щоби прилапати виновників на гарячому вчинку, поліція окружила в ночі різню. Коло 2. год. в ночі привезено різника, завитого в простирало, щоб ніхто його не пізнав. Коли в галі розніссяя рик різаної худоби, поліція впала до середини. Ялівку сконфіскували, а власника різні Габеркорна і різника притягнули до карної відповідальности.

ВИМІНА ВЯЗНІВ.

Католицькі орґанізації Польщі почали акцію, щоб довести до виміни вязнів між Польщею й СССР. Річ іде про звільнення з большевицьких вязниць 40 католицьких священиків.

МОЛОДЬ МУСИТЬ ВІДПОВІДНО ПОВОДИТИСЯ.

По всіх середних і вселюдних школах Польщі відчитали обіжник міністерства освіти в справі відвідування шкільною молоддю кружків з танцями, ресторанів і публичних льокалів. Обіжник забороняє молоді ходити до тих місць. Хто з молоді не буде повинуватися цим заряженням, того постигнуть кари аж до виключення зі школи включно.

„РОЛЯ ДЕМОНІЗМУ В РОСІЯН І УКРАЇНЦІВ".

Виклад на таку тему виголосив дня 13. лютня ц. р. проф. д-р І. Мірчук, директор берлінського Українського Наукового Інституту в Інституті для Студій Східньої Европи та Балтійсько-Словянського Семинаря при Університеті Альберта в Кініґсберґу. Виклад відбувся перед численною і добірною публикою та викликав велике зацікавлення та живі коментарі.

Порушені проф. І. Мірчуком та обширно документовані засадничі ріжниці світовідчування між українцями, які у всій своїй культурі звязані органічно з західньою Европою, та окремим світом росіян, — викликати серед присутніх живе признання; незадоволеними були хіба декілька присутніх росіян.

ЗАГАДКА ПОТРІЙНОГО ВБИВСТВА ЩЕ НЕ РОЗВЯЗАНА.

НЮ ЙОРК. — Поліція й прокураторія, що розслідують загадкове потрійне вбивство, котрого жертвою впали оноді пані Джідіон, її дочка та їх комірник Френк Бернс, не вспіли ще загадки розвязати. они переслухували півтора дня Джосефа Джідіона, мужа першої та батька другої жінки, пробуючи заставити його признатися до вбивства. Остаточно його випущено на волю, по зложенню кавції в сумі $1,000 за безправне посідання револьвера. Випущений на волю закидує поліції побої.

І КАНАДА ПРОТИ ВОЄННИХ ЗИСКІВ.

ОТАВА. — Канадійський уряд збирається добиватись ухвалення законів проти зисків з торговлі воєнних матеріялів. Уряд уже почав розсліди в цій справі. Канадійський уряд теж хоче держатися невтральности на випадок нового світового конфлікту.

ФРАНЦУЗ ОБРАЗИВ ПОЛЬСЬКИЙ НАРІД.

Перед окружним судом у Варшаві відповідає з уст. 152 к. к., це є за образу й зневагу польського народу французький громадянин, що постійно живе в Варшаві при вул. Сенаторській. До француза прибуло кілька осіб, що предложили йому, щоб набув образи президента Польщі й марш. Сьміґлого-Ридза. Та француз був якраз у злому гуморі, бо посварився зі своїми спільниками. Між французом і доставцями прийшло до словної перепалки, що покінчилася поліційним протоколом. Французові закидають, що образив польський нарід, а француз скаржить за напад на свій дім та заколочення публичного спокою.

ЩЕ ОДНО ПРОРОЦТВО ПРО УКРАЇНУ.

Славний метеоролоґ, аббе Море звернув знов увагу цілого світу на загадку піраміди Хеопса в книжці „Таємна наука фараонів". Там зібрав усі обчислення і праці, що доводять про значіння піраміди, як памятника еґипетскої математичної науки. Піраміда ця збудована коло 6,600 літ тому, тимчасом, як виясниється, є в в своїй будові комбінацією дуже важних чисел: є там і знане математичне грецьке „П" (3,1416), відкрите в Европі в XVI. ст., є докладно означена віддаль від центру земної кулі до бігуна, обчислена заледво кількадесять літ тому, докладна довгота астрон. року (365,242), докладна віддаль землі від сонця, обчислена лиш з XX-ім ст. і т. д.

Найкраще, що самий плян внутрішнього розкладу коритарів, сходів і кімнат своїми черґуваннями чисел відповідає історії людства, а зокрема християнства й Европи. Від Христа аж до наших часів зазначено там усі важніші події, а в останніх часах початок і кінець Великої війни, початок кризи (29 травня 1928) і початок кращих часів від вересня 1936 аж до 20. серпня 1953. В цій піраміді є підкреслена дата важна для людства 18. січня 1918. р. отже дата ухвалення державної самостійности України в Малій Раді в Києві.

ЯК БУДОВАНО ДОРОГИ НА ГУЦУЛЬЩИНІ.

Проти радника станиславівського воєвідства, інж. Альбіна Мостерка вплинув до окружного суду в Коломиї акт обвинувачення, що закинув йому низку зловживань, фальшування документів і т. п. підчас будови дороги із Шибеного крізь Жабє і Косів на Татарів. До розправи прокуратор покликав 28 свідків.

ПРИСЯГА ПРИ ЧОРНИХ СВІЧКАХ.

Найвищий суд розглядав цікаву справу двох жидівських купців з Луцька, що процесувалися зі собою за довг у долярах. Пізваний купець ствердив, що цілу належитість заплатив з процентами і подав за свідка свого бухгальтера. Рішено переслухати того свідка при чорних свічках у луцькій синаґозі. Суд удався до божниці, де рабін відібрав присягу від свідка. Зізнання випали корисно для пізваного і суд обох інстанцій відкинув домагання позовника. Одначе позовник відкликався до найвищого суду, виказуючи у своїх касаційних виводах, що суди не можуть признавати зізнань свідка, зложених при чорних свічках. Найвищий суд прихилився до тої арґументації присуд зніс і переказав справу апеляційному судові,

20,000,000 КОРОТКОЗОРИХ У ЯПОНІЇ.

Урядово ствердили, що число короткозорих у Японії останніми часами жахливо зросло. Є там тепер 20 міліонів короткозорих осіб. Висліди останньої бранки до війська виказують, що відсоток короткозорих раз-у-раз росте. Тому, що короткозорість являться вже в 10-літніх дітей, міністерство внутрішних справ заборонило вживати по школах шкільних підручників з дрібним письмом. Також і інші книжки, що їх приносять дітям, мають виказатися виразним і великим друком, щоб очі дітей не перемучувалися.

НОВА ПОВІСТЬ ГАМСУНА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.

Бібліотека „Діла" випустила як чергову свою книжку повість норверзького письменника Кнута Гамсуна „Під осінніми зорями". Цю повість переклав Іван Ставничий, 14-сторінкову перемову до неї написав Михайло Рудницький.

Кнут Ґамсун — лявреат Нобля і має тепер 78 років. З його творів відомі у нас найбільш „Голод", повість видана ще перед війною Видавничою Спілкою, та „Вікторія", видана „Новітньою Бібліотекою" (під редакцією пок. Ф. Федорцева). У Франківськім Л. Н. Вістнику друкувалась повість Гамсуна „Пан" і в р. 1909. вийшла вона в Києві окремою книжкою.

На Сов. Україні вийшли в літах 1928-30 такі повісти Ґамсуна в українській мові: „Бродяги", „Містерії", „Вікторія", „Голод", „Пан" та менші, як „Мандівні дні", „Турне".

Друкувались теж в передвоєнних українських літературних журналах дрібніші оповідання та новелі Кнута Гамсуна.

ВОЄННИЙ ЗАГОВІР В УКРАЇНІ

ПРАГА. — Російська ґазета „Знамя Росії" доносить, що в Москві розпочато допити військових старшин, яких арештовано в червоній армії в Україні у звязку з викритим там військовим заговором, змагаючим повалити большевицький режім. Арештованих начисляють біля 500. Всі вони займали високі становища в армії й були або вищими старшинами, або політичними комісарами при армії. Головою над заговірниками був політичний комісар бриґади Григоренко. „Знамя Росії" додає, що заходи заговірників притягнути до цього заговору також російських старшин, розташованих в Україні, не вдалися, хоч програма заговірників була наперед увільнити від большевизму Україну, а відтак помогти увільнити й Росію. З боку не-українських елементів цей заговір стрічав ворожу поставу.

ЖИДИ МАЮТЬ МАЦУ В СОВЄТАХ.

ЛЬВІВ. — В той час як большевицькі власти переслідують християнство й карають людей за виконування християнських ритуалів, жидам дозволено мати на їх Пасху мацу. Таке пише львівський жидівський часопис „Хвиля". Після її звідомлення совєтська влада позволила посилку своїм горожанам-жидам по 5 до 10 кільоґрамів маци з закордону, як теж дозволила в Совєтах випікати мацу.

ХАОС В МАШИНО-ТРАКТОРНИХ СТАЦІЯХ.

МОСКВА. — Совєтський часопис „За Соціялістіческоє Земледеліє" бє на трівогу, що в машино-тракторних стаціях повторюється сумна практика минулих років, а саме, цілковитий брак підготовки тракторів до весняних робіт. З семи і пів тисячі тракторних стацій тільки дві тисячі приготовилися до пільної праці. Решта стацій зовсім неготова, трактори не ремонтовані, умови з колхозами не заключені, палива не стає.

АРЕШТУВАЛИ РАКОВСЬКОГО.

МОСКВА. — Сталінський режім арештував ще одного старого большевика, Християна Раковського, що походив з Румунії, але в часі захоплення влади большевиками зробив велику карієру в Совєтах. Він займав кілька разів пост амбасадора за кордоном, а також на початку революції був головою большевицького уряду України. Покищо про його арешт преса не пише багато, але на інспірованих мітінґах вже визивали його „ворогом народу".

БОРОТЬБА З АНТИСЕМІТИЗМОМ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Антисемітизм в Польщі зростає далі. На Варшавськім і Львівськім університетах польські студенти побили жидів й повикидали їх з викладових саль. Побили одного професора, що ставав в обороні жидів. Уряд розвязав всі польські студентські орґанізації, в яких програмі є боротьба з жидами й заборонив їм в мурах університетських будинків влаштовувати якінебудь збори. Та антисемітизм в Польщі вибухає не лиш в студентських заведеннях, але також серед широкого населення. Минулої пятниці на передмістю Варшави розюшена товпа порозбивала всі базарні лавки й покалічила багато жидів. Подібні вибухи повторилися в Соколові і Люкові.

НАСТУПИ І ВІДСТУПИ В ЕСПАНСЬКІЙ РЕВОЛЮЦІЇ.

МАДРИД. — Червоні війська у своїому поході на Кордобу знова посунулися наперед та захопили два міста. Літаки червоних, які в останніх тижнях появилися на фронті у великій скількости, бомбардували Кордобу. Зновуж на північно-східному фронті у наступі знаходяться війська революціонерів. Вони захопили важний гірський хребет і тепер натискають на місто Більбао, столицю Басків. З приходом весни обидві сторони приготовляються до рішучих боїв. Ліві стараються продовжувати свій наступ, хоч є познаки, що цей наступ вже вичерпується зі сил. Зновуж революціонери хочуть перебрати ініціятиву й перейти в загальний наступ.

ЧЕХИ РАТУЮТЬ „ДЕМОКРАТІЮ" ВОЄННИМИ СУДАМИ.

ПРАГА. — Чеська влада видала розпорядок, на основі якого будуть судити політичних проступників воєнні суди, які, як відомо, до 24 годин видають засуд і виконують його. Ці суди є в головній мірі звернені проти чеських німців, серед яких є сильні орґанізації, що симпатизують з Гітлером. Цей розпорядок, як пояснює преса, є звернений проти „ворогів демократії".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БЛОФ БЕЗ КІНЦЯ

Московські газети виступають з черговим блофом, що має на цілі утвердити в світі переконання, що в Росії справді пішов заворот від диктатури до демократії. Цим разом блоф приняв форму „наставлення" самого диктатора Сталіна підлеглим йому комуністам на зборах центрального комітету комуністичної партії. По змісті це був заклик диктатора до піддикторів прислухуватися до голосу народу.

Казав Сталін своїм комуністам послушникам, щоби вони не були гордими. Щоби вони не вважалися за непомильних людей. Щоби вони не думали, що мають усе потрібне знання.

Кликав їх Сталін прислухуватися до голосу мас і до голосу загалу членів партії, до голосу так званих малих людей. Правити якслід значить, — говорив Сталін, — знайти дорогу розвязку на питання, а таку розвязку можна знайти лише тоді, як провідники злучать із своїм досвідом досвід широких кругів населення.

На приказ московського диктатора московські газети розхвалили ці слова як вершок мудрости. Заграничні кореспонденти теж дістали приказ розтрублювати славу цеї заяви, при чому їм, очевидно, дано „тонкий натяк на грубші обставини", себто що від цього розхвалювання залежить їх позиція, їх „джаб". І кореспонденти справді величають Сталіна за премудру промову. Здається, у Кремліні, в Москві, сидить самий цар Соломон.

Одначе, чи сказав Сталін що нового? Чи не говорили те саме всі ці демагоги, що захопили деспотичну владу? Пороху Сталін не винайшов, і ніяка сила пропаганди не переконає світа, що він його винайшов.

Як Сталін каже комуністичним верховодам прислухуватися до голосу народу, чи це має яке практичне значіння? Що з того, що Сталін каже комуністичній буржуазії слухати, що кажуть „прості" комуністи та „малі люди"? Що з того, що Сталін їм каже не вважати себе непомильними? Слова гарні, але чи зроблено з них який практичний висновок? Якщо народні маси поза комуністичною партією мають великий життєвий досвід, то чи можуть вони зазначити цей досвід у правлінню краю? Ні трохи. Правління краю належить далі до одної лишень партії, і то навіть не до цілої партії, а до її верхівки, бо, як видно з заяви Сталіна, навіть маси комуністичної партії не мають впливу на рішення провідників партії.

Отже що властиво доказав своєю промовою Сталін? Що в Росії є демократія, йде до демократії? Чи може якраз противне: що в Росії демократії нема й до неї не йде?

О. С.

СОЦІЯЛЬНІ ПРИЧИНИ СОВЄТСЬКОЇ ДИКТАТУРИ

В доповнення до реферату про книжку Л. Троцького, хочу подати тут — як він задивляється на соціяльні причини скріплення большевицької диктатури. Таж за наукою Леніна, в міру того, як зникатиме клясова суспільність, повинна вмирати держава з усіма її засобами примуки і ґвалту. Тимчасом в СССР — кляси нібито зникли — як запевняють совєтські часописи — а державний апарат замісць ослабнути — набрав такої сили, як ніколи... Звідки це?

Щоб замилити очі своїм нещасливим підданим, большевики вмовляють, що повинні витеребити „рештки" контрреволюціонерів, що заховались по ріжних установах — от для цього мовляв і потрібен молот „пролетарської" (читай — партійної) диктатури. Але на ділі — пише Троцький — так не є. На ділі — цей молот потрібний не для боротьби з старими противниками совєтської влади, а з **новими**.

Бюрократизація: СССР має за підклад — недоживлення населення СССР, крізу — перманентну крізу — в царині загальної консумції. Коли є брак найконечніших средств поживи, коло крамниць — є „хвости", черга. Коли ця черга задовга, треба поставити коло неї поліцая, щоби зберігав „порядок"... Таке джерело совєтської бюрократії і диктатури.

Коли мало продуктів поживи, то значить, що для всіх не вистарчає. А коли для всіх не вистарчає — треба одним дати менше, а другим — більше. Менше — масі населення, більше — бюрократам і військовим. І — в першу лінію — поліції, совєтським жандармам. Щоб підтримати цей „порядок" і щоби ті, що дістають менше не ремствували, — для цього теж потрібний поліцай, ціла маса поліцаїв, потрібна Чека, ГПУ і пр. Ось вам джерело совєтської диктатури. Як бачимо — не для боротьби з ще не знищеними давніми ворогами совєтського ладу, сторонниками старого режиму. Ні, ця диктатура потрібна, щоб обслужити нових „щасливих посідачів" перед незадоволеним нової упослідженої верстви, якою в державі Совєтів — є велитенська більшість цілої людности імперії.

І навіть деякий зріст продукційних сил — тут нічого не змінить. Ростуть продукційні сили — росте нерівність. Упривілейовані хочуть більше. Неупривілейовані — теж. Наступає боротьба, отже потрібна диктатура, потрібна поліція, щоби ті, що надолі не захотіли бути нагорі. Бо так високо совєтська промисловість не стоїть, щоб могла забезпечити добробут **всіх**. Може дати трішки краще життя — **малій жмені**. Щоб ці „здобутки революції" і цю жменька могла хоронити і берегти для себе — знову таки їй потрібний міцний державний апарат, потрібна диктатура, жандарм.

Дальше — совєтська економіка не може задовольнити потребу всіх. А в таких випадках — як звичайно — цвіте пишним цвітом спекуляція. Для боротьби з нею — треба жандарма. Добробут упривілейованих — озлоблює масу (переважно село), викликає критику, нераз неорганізований протест, змови. Для боротьби з ними — теж треба жандарма... Соціяльна боротьба, яка повинна булаб зникнути — після теорії Маркса і Леніна — в безклясовій державі, — загостряється і прибирає нові форми. Замісць рівности і братерства — новий режим, режим побідної революції створив в СССР новий поділ населення на ворожі верстви, причім панівна тепер верства „комуністичного дворянства — є в тисячу разів цинічніша, бруталніша і жадібніша — від всіх дотеперішніх панівних верств в Росії і не тільки в Росії. Боронити своїх „здобутків революції" перед всякою приниженою і гнобленою клясою, ця панівна верства буде зубами, і то без яких би то не було скрупулів і викидів совісти, на які хорувала, нераз стара дворянська верства, видаючи ріжних гуманістів в роді Толстого чи Достоєвського. Совєтський режим гуманістів не знає.

В совєтським режимі навіть Горкий — був за карою смерти для ворогів большевизму. В СССР навіть і дітям шкільним заказується жадати голови кожного, кого сталінський прокурор проголосить ворогом режиму...

Троцький, повторяю, є, кривавий пес революції, на якого совісти є сотки тисячів невинних жертв, спеціяльно українських. Але, в злости і подражненні, в своїй книзі він наговорив багато справедливого і влучного про комунізм в ССР. Совєтська диктатура — не здібна до еволюції. Вона існує завдяки умовинам, які створила собі сама. Від диктатури може увільнитися ціла людність СССР не скорше, як впаде самий режим комунізму... Ніякий соціялізм без подібної диктатури не можливий. Про це мусимо завжди пригадувати тим, кого баламутять соціялісти.

НІМЕЦЬКІ КОЛЬОНІЇ

(Для „Свободи" з Парижа).

В звязку з домаганнями уряду Гітлера відносно повернення Німеччині кольоній, що їх вона стратила внаслідок перемоги держав Антанти — французька й англійська преса писала, що на ділі згадані кольонії не представляють для Німеччини великої економічної вартости, й що свої домагання Гітлер видвигає тільки для того, щоб здобути для себе від Англії й Франції певні політичні уступки в самій Европі. Проте ближче обізнання з бувшим кольоніяльним посіданням Німеччини виказує безпідставність таких тверджень. Для позбавленої власних промислових сирівців Німеччини — ці кольоніяльні простори мають дуже поважне економічне значення.

До війни Німеччина посідала такі кольонії:

1) **Німецька Східня Африка.** Ця область займала 997,000 кв. клм. з 8 міліонами тубільного населення.

2) **Камерун** — з площею в 790,000 кв. клм. і 4½ міліонів населення.

3) **Того** — площа 90,000 кв. клм. з 1 міліоном населення.

4) **Німецька Південно-Західня Африка** — з площею в 850,500 кв. клм. і 100 тисяч населення.

5) **Острови південних морей** — загальною площею 250,000 кв. клм. і 700 тисяч населення.

6) **Кіао-Чао** — з площею в 552 кв. клм. і 200 тисяч населення.

Загальний простір німецької кольоніяльної імперії таким чином становив коло 3 міліони квадр. кільометрів, з 14 міліонами населення. Беручи під увагу, що площа самої Німеччини виносила 540,858 кв. клм. то її кольонії перевищали метрополію в 6 разів.

Найголовнішою й найважнішою кольонією Німеччини була область в Східній Африці. Тільки її річний торговельний бюджет виносив 90 міліонів доведенних золотих марок. Проте й інші кольонії не уступали їй в економічному значенні, маючи в своїх нетрах такі сирівці, як мідь, руда, поклади діямантів, плекаючи кавчук, каву і т. д. Річний бюджет цих кольоній становив 160 міліонів золотих марок.

Вже ці дані вказують, що сучасна Німеччина, так гостро потрібуючи сирівців для промисловости й ринки для збуту своїх виробів, не може не розцінювати поважно питання повороту своїх кольоній, що є тепер під мандатами інших держав — головно Англії. Що це так, свідчать і практичні потягнення німецької політики. В даний мент уряд Гітлера, як в самій Німеччині, так і закордоном, активно пропагує думку про конечність кольоніяльного посідання.

Німецькі статистичні установи обрахували, що кожний міліон квадр. кільометрів кольоній може забезпечити працею 200,000 німців і побільшити платіжний біланс Німеччини на 200 міліонів марок річно. Поруч із цим, німецький уряд вже тепер вживає заходів в напрямі посилення своїх економічних (і політичних) впливів у бувших кольоніях. Створено численні німецькі кольоніяльні союзи і товариства (ферайни), з яких можна назвати головні: „Імперський кольоніяльний союз", „Кольоніяльний жіночий союз", „Кольоніяльні кольони гітлерівської молоді" і т. д. Вживається також заходи до переселення німців на території цих кольоній, при чому влада обіцює кожній імігруючій родині від 10 до 25 тисяч марок безпроцентової позички на обзаведення фармами, худобою, реманентом і т. д. Вся ця акція провадиться так планово й систематично, як ніби Німеччина вже малаб у посіданні свої бувші кольонії.

А це досягає таких наслідків, що в деяких з цих кольоній німці, в порівнюючи короткий час (з 1934 року), досягли вже третини всього білого населення. Так в Камеруні, що перебуває під мандатом Англії, німців вже більше ніж англійців. В цій кольонії начисляється тільки десять англійських плянтацій, з 18,000 акрами землі, тоді як німці мають там тринацять плянтацій, з 31,000 акрами землі. Це в останньому часі викликало занепокоєння в Лондоні й деякі англійські політичні сфери домагаються параліжовання цього „мирного завойовання" кольоній Німеччиною.

Як відомо, в Лондоні до німецьких домагань відносно повороту кольоній поставилися доволі зимно й вони залишилися нерозвязані. Проте можна з певністю сказати, що кольоніяльна проблема буде видвигнена Берліном не раз і не два на форумі міжнародньої політики.

М. Органський.

ЗАМІСЦЬ ДІЛ: ПОРОЖНІ СЛОВА, ПУСТІ ПОГРОЗИ

Маємо одну велику „силу" в — язиці. Це наш язик є тим, що завдає нам багато шкоди, що нас розбиває і розєднує. І цій руїнницькій силі ми потураємо, дозволяючи на поширювання сплетень, на кидання калюмній, на оплюгавлювання своїх власних інституцій і своїх власних провідних людей не тільки перед власним суспільством, але й перед чужинцями і ворогами нашого народу. Цю справу порушує старокраєвий „Наш Прапор", пишучи про те, що ми як нація — не вміємо мовчати, що нас завжди „язик свербить", а нарід, який не вміє панувати над своїм язиком, переплачує це великими жертвами. Річ ясна, що коли мова про язик, то тут треба брати під увагу не тільки те, що говориться, але й те, що пишеться, особливо — в газетах. Щодо цеї справи, знаходимо в згаданій часописі між іншим такі думки:

„Нарід, який не вміє мовчати, тратить здібність до чину, здібність волевої натури, стає говоруном якого вся енергія виладовується на **порожні слова, пусті погрози, надуті фрази**. До чину він не здібний; всю „злість", яку він мав, він вже виляв, і тому вдоволений може спочивати на лаврах. Процесу за межу — мовляв — не виграв, але наговорив сусідові так, що попамятає до судного віку. Всякий чин вимагає волевої натури. Щоби стріляти до цілі, треба волі, яка приказує нам не виконувати ніяких інших рухів, тільки спокійного вимірення та потягнення за курок. Мала дитина не має волі, тому не потрапить спокійно сидіти, мусить рухатися. Подібно з нами. Ми не вміємо панувати над руками нашого язика, тому не втерпимо, щоби не виговоритися. Навіть, коли ніхто нас „не тягне за язик", ми виговоримо все, що знаємо; буде — мовляв — „сензація"; не дивимося на те, що такі „сензації" нам „боком лізуть".

„Війна була великою вчителькою штуки мовчання. На фронті навчився вояк мовчати. Коли рвалися коло нього гранати, коли падали довкола нього товариші, коли смерть постійно зазирала у вічі, тоді вояк мовчав і боровся. Мовчки цілив з кріса, сіяв скорострільним вогнем, кидав ручні бомби, мовчки зривався, біг, падав... Він відчув, що в бій, де йде про майбутнє його нації, нема місця для слів, погроз, лайок, але що треба чину. Він знав, що всякі приготування до наступу тратять вартість, коли противник про них заздалегідь довідається. Тому мовчав. Всю любов до своєї батьківщини, ввесь фанатизм для спільної нац. справи, ввесь мужеський гнів, всю свою ненависть перемінював у геройський чин, а цей вже говорив сам про себе. Так робив вояк-герой.

„Таких світлих зразків не бракувало у нас, і можна було думати, що цей велитенський капітал, який по них остався, буде пильно, бережений, що зразки, які вони нам лишили, витиснуть свою печать на дальшім нашім житті. На жаль бачимо, що діється інакше. Цей капітал ми розкидаємо. Замісць українській людині наслідувати світлі **зразки мовчазливих героїв**, ця людина стає щораз більшим, попросту налоговим, балакуном, який меле язиком як тибетанський жрець своїм млинком, зовсім не оглядаючись, які з того наслідки. Сьогодні „випаляє" наш „мудрець", все, що слина йому до рота принесе і... громадянство на це не реагує. Завтра появиться таких дервішів більше і громадянство теж буде спокійно прислухуватися „**ревеляціям**". Коли таке роблять старші, то вільно теж молодшим. Так витворюються **перегони „в „сензаціях", в балакунстві, в пльотках** і т. д., і у висліді маємо **загальний чад й сморід**, що затроює наше суспільне життя, нівечить виконання найлекших плянів, параліжує збірну волю, бо люди замісць чину, позитивної праці виладовують всяку енергію на говорення.

„Не вміємо мовчати. **Не вміємо закусити уст і працювати.** Не вміємо говорити там, де і як треба булоби, бо „паплямо" на кожнім кроці. Дивуємося, що нас перестають шанувати. Адже **ніхто не боїться пустого балакуна**. Для нікого не є тайною нарід, що все говорить. Числяться тільки з тим, що мовчить і робить, бо тоді кожне його слово, яке скаже, не є пустою фразою, але виявом сильної волі, енергії, яка певно перемініться в чин, а радше — вже є довершеним чином".

ОБРАЗКИ ЗІ СХОДУ

Стамбул.

Між двома частинами світа, у Дарданелях кораблі всяких держав. Стамбул, Босфор — доля ріжних народів рішалася на тих гарних побережах окутаних понурими повітрами. Мінарети, зносяться високо понад низькими домами. Дві найбільші мошеї: Ґаґія Софія (колишня церква св. Софії) та мошея султана Ахмеда. Золотий Ріг це суматоха кораблів, щоглів і коминів.

Туреччина стала новітньою. Фез і серпанок заборонені карою вязниці. Наче який символ кружляє понад мошеями літак. Стамбул (Царгород) місто між Европою і Азією, місто ріжних змін і противенства, та це не є воно новітнім містом. Одначе давнє турецьке місто все більше зникає. Авто витискає візки, запряжені ослами, газета оповідачів казок.

Попід міським муром попріліплювалися, наче гнізда, циганські хати. Цигани, ці діти Сходу, як і всюди, живуть нужденним життям.

За мошеєю іде стрімка, камяниста дорога на цвинтар. Хоч цвинтар запущений, всеж не позбавлений романтики.

Схід не втратив іще свого чару. Хочби піти до таємничих сераїв*). Тут усе ще побачите велич східного багатства, мармурові басейни. В сераї ще й нині строго заборонено фотографувати. Та зі двору можна фотографувати, тому тут повно туристів із фотографічними апаратами. Якийсь старенький турок продає рожаний олійок, амбру й усякі інші перфуми Арабії. Туристи хочуть старця відфотографувати, та він не годиться на те за ніякі гроші, його релігійне переконання сильніші, ніж дзвінка монета.

Єрусалим.

Самітно розложилося місто посеред непривітної вапняної пустелі, окружене мурами. При кінці вулиці Вія Дольороза знімаються бані церкви Гробу Христового. Стиль церкви в середині всяка мішанина, а сама церква поділена на частини для всяких християнських віроісповідань. Мають свої окремі престоли та живуть у ворожнечі під одним дахом. Ключ від церкви мають магомеданці. В церкві пильнують палестинські поліцаї, щоби священики не порозбивали собі голов.

Каїро.

Каїро — це африканський Париж. Місце сходин великого світа, люксусу, елеґанції, чудові готелеві палати.

Авта вганяють дорогою, що лучить Каїро з пірамідами в Ґізе. Цивілізація старалася свої здобутки занести якнайближче камінних велитнів — пірамід. „Мена - Гавс" побудований на краю пустині. Є тут усякі вигоди, з джезом і танґом. Купальня. Купелеві гості мають перед собою пустиню, піраміди. Яка малесенька людина в порівнанні з цими велитнями пустині, а чого може доказати!

Санторін.

Фантастичний цей острів лежить на Еґейському морі. Зродився з нутра землі, завдяки вибухові вулькану. А тепер спокійно вистає з моря. Так було довгі століття. Аж знову в 1925 році вульканічна сила сколихнула цим спокійним островом. І повстав новий острів. Доми, сніжно-білі знімаються вгору один понад одним. Наче штучно збудоване фільмове місто. Вулиці чистенькі, мешканці привітливі й гостинні. Земля камяниста, неврожайна. Та, що вродить, це вистарчає її мешканцям і вони вдоволені. Хлопці подають туристам виноград і дактилі.

Острів цей наче клапоть із іншого світа.

*) Сераї, палата, головною колишній осідок турецьких султанів.

Добра рада.

— А що, чи помогло вам це лікарство проти ревматизму, яке я вам порадив?

— Де там! Ні крихітки!

— То можете потішитися, мені також не помогло—я хотів лише випробувати.

Суддя (питається свідка): А чи ви зовсім певні, що підсудний є ідентичний з особою, яку ви бачили?

Свідок: Так.

Суддя: А чи ви знаєте, що значить слово "ідентичний?"

Свідок: Ні, не знаю.

Дуже добре.

Петрусь вертається з іспиту.

— Щож там? — питаються його.

— Я на всі питання відповів...

— А то дуже добре!

— Я відповів, що не знаю — кінчить Петрусь.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

6.

Товариство Вільні Козаки, від. 116 У. Н. Союзу в Трентон, Н. Дж., бажає поділитись з Союзовим загалом своїми думками, які насуваються в теперішніх часах на кожного члена нашої орґанізації, який нею дорожить, який її любить і шанує і який розуміє, яким великим добродійством вона стала для нашої іміґрації й цілої нашої справи. Нам здається, що з болем серця треба глядіти на ту негідну кампанію, яку розпочали якісь одиниці, які поза плечима нашої орґанізації й нашого орґану, пробують вносити між членів і відділи У. Н. Союзу роздори, які підкопують повагу і честь орґанізації й нашої „Свободи" і тих, яких ми самі уповажнили нашу орґанізацію і нашу ідею заступати. Це є підступна робота ворогів нашої орґанізації й ворогів тої великої ідеї, яку проповідує наша „Свобода" і на якій виховалася ціла наша іміґрація. Беремо приклад з нашої місцевости, в якій є 7 відділів ріжних орґанзацій, з ріжними програмами і ріжними закрасками. Всі ті відділи не зорґанізували підчас всіх кампаній ні одного нового члена. А наш Батько — У. Н. Союз у Трентоні в тім самім часі — зріс і скріпився. А скріпився тому, що представляє собою чесну господарку і дає народові через орґан „Свобду" ясний і здоровий погляд на наші робітничі й українські справи. І це для нас найважніше. І це ми повинні мати на увазі, коли беремося до проєктів і критики. Це, що наш У. Н. Союз видержує усі ворожі наступи, болить наших ворогів, своїх і чужих. І вони будуть теж намагатися пошкодити орґанізації й на конвенції. Тому ми проєктуємо:

1. Не допустити за всяку ціну на конвенцію до того, щоб повторилися сумні історії тих давних конвенцій, коли то вживано конвенції до розбивання Союзової сили, до розвалу орґанізації, або хоч потрясення нею. Памятаймо на це Шановні Делеґати, бо цього вимагає від нас добро нашої орґанізації й добро української справи.

2) Доложім старань, щоб конвенція не тратила час на дрібні справи, але обговорювала найважніше і винесла такі рішення, які уможливилиб якнайскорше зеднання наших запомогових орґанізацій в однім спільнім Українськім Народнім Союзі, бо за таке зеднання є кожний свідомий українець чи кожна українка, що бажають добра українській іміґрації в Америці.

Павло Стадник, секретар і делеґат.

7.

Ми члени **Товариства „Згода", відділ 20 У. Н. Союзу в Гемтремк, Міш.,** урадили на місячних зборах отсі проєкти, які піддаємо під розвагу делеґатам головної конвенції У. Н. Союзу:

1. Щоб головні конвенції У. Н. Союзу не відбувалися скорше як що десять років.

2. Урядників У. Н. Союзу вибирати що два роки через референдум. Таксамо через референдум полагоджувати на протязі десятьох років конечні справи, як зміну статута й інші головні справи. В той спосіб можна буде ті гроші, які коштує конвенція, вжити на річи, корисніші від самої конвенції.

3. Відділові урядники і льокалі повинні бути заплачені з головної каси У. Н. Союзу з фонду адміністраційного. А це тому, що урядники відділові працюють більше для самого У. Н. Союзу ніж для відділу, тож і платню повинні побирати з головної каси, а не з каси відділу. Відділова каса є касою хорих для відділових членів, і тільки хорі члени мають до неї право. Отже неможливо касою хорих оплачувати урядників, що працюють більше для головної каси ніж для відділової. Коли конвенція буде відбуватися що десять років, то і фонд конвенційний можна зредукувати 60 процент і додати до фонду адміністраційного, з котрого можна буде оплачувати відділових урядників.

4. Скасування дієти головним урядникам У. Н. Союзу й інших не конче потрібних видатків. Маємо в памяти, як тому чотири роки, підчас останньої конвенції, приїхав до Дітройт один бувший урядник і заїхав собі до першорядного готелю та забрав без найменшої потреби аж три кімнати. А коли один з членів відділу звернув йому увагу, нащо робить такий безпотрібний кошт, та що це дуже якось по ґрафськи собі поступає, то була така відповідь бувшого урядника: Я як урядник трьохміліонової орґанізації У. Н. Союзу шаную гонор свій й орґанізації й не міг інакше поступити. Така відповідь була би може і оправдана, коли би той бувший урядник був урядником якоїсь багатої орґанізації, багатої кляси, бо члени такої кляси так його й зрозумілиб. Але, що члени У. Н. Союзу складаються в 99 процентах з хлопа - чорнороба, і цілий головний уряд складається з тих хлопів-чорноробів, і той пан бувший урядник ще не так : дуже давно був сам хлопом, тож і по хлопськи ми ту справу і розуміємо. І нехай на будуче головні урядники знають, що гроші, котрі пливуть до головної каси, суть тяжко запрацьовані, потом і кровю здобуті, й хто їх без потреби денебудь тратить, поповнює злочин супроти У. Н. Союзу. Щоби на будуче таке не повторилося і щоб урядники не їхали і не робили собі окремої пейди, то їм тому жадної дієти не признаємо. В конечних випадках признаємо трен (експрес), але не пулман, і звичайний готель. А хто хоче мати собі ґуд тайм, то може собі мати, але за свої гроші, але не за У. Н. Союзу.

Порядкування фонду посмертного. Головні урядники подають звіт фінансовий, з котрого довідуємося, що стан фонду посмертного рівнається 125%. Або іншими словами, що кожна членська грамота вартує 25%. Добре, але тут зараз надходить питання, що коли так, то чому У. Н. Союз не платить нікому посмертного в 125 процентах, а лише 100 процент. Отже з того виходить, що У. Н. Союз своїх членів кривдить. Отже, щоб ще сильніше зріс наш Батько Союз і дістав більше число членів, треба задоволити членство. Тут конечно треба щось зробити. Або знизити платничу вкладку, або коли є надвишка, розділити її як дивіденду, або виплачувати посмертне після стану вартости грамоти. Бо інакше У. Н. Союз перейде зпід імени самопомочі до стану паживника.

Сиротинець, або захист для сиріт і старців, став на мертвій точці. Сиротинець, про котрий ми так колись мріяли, іде в забуття. Виходило би, що українських сиріт на світі більше нема. Та дав би Бог, щоби їх не було, але сироти є і будуть так довго, як довго буде жити український нарід в Америці й Сиротинця для десятьок тисяч членів У. Н. Союзу треба. Однакож будова Сиротинця, а ще більше удержання Сиротинця, як також давати дітям виховання й освіту, було би, для Союзу найбільшим тягарем. І треба признати кредит головним урядникам, що того Сиротинця не починали будувати. Одначе У. Н. Союз повинен вже мати Сиротинець, бо не сміє пропасти нам ані одна українська дитина. Є в Америці український Сиротинець під зарядом С. С. Василіянок, котрі знають діло і на сиротинцях визнаються і провадять не зле. У. Н. Союз має зложених грошей коло $50,000. Пропонуємо зібрати ще раз стільки. Так, щоби було $100,000, як залізний фонд. І поробити з Сиротинцем С. С. Василіянок контракт, з тим, що маємо таку то суму грошей, яку віддаєм С. С. Василіянкам.

За ту суму ми жадаємо удержання і виховання всіх сиріт, які вже тепер є або будуть в будучности в орґанізації У. Н. Союзу, так довго, як довго буде існувати У. Н. Союз і Український Сиротинець.

В той спосіб справа Сиротинця була би на нашу думку розвязана корисно як для У. Н. Союзу, так і для цілого українського народу в Америці. Можна ще тих $100,000 вжити як залізний фонд, щоб з постійного проценту утримувати якесь число сиріт.

Матвій Прихідко, предсідник; **Іван Крупка,** секретар і делеґат.

ПРОТОКОЛ

з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союзу, які відбулися в днях 19-го й 20-го березня 1937 року в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81-83 Ґренд Стріт, Джерзі Ситі, Н. Дж.

У нарадах взяли участь: головний предсідник М. Мурашко, заступник головного предсідника В. Малевич, головний рекордовий секретар Д. Галичин і головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободян.

Справи, які полагоджено в тих двох днях нарад, були отсі:

1) Виготовлення програми XIX. головної конвенції У. Н. Союзу.
2) Одобрення повновластей делеґатів на XIX. звичайну головну конвенцію У. Н. Союзу.
3) Іменування чотирох делеґатів до комісії статутової, а пятьох до комісії верифікаційної.
4) Обговорення деяких параґрафів статуту У. Н. Союзу, що згідно з домаганнями асекураційних властей треба буде змінити на наступній конвенції.
5) Рішено закупити такі бонди: Порт оф Ню Йорк Оторіти 3% за $51,250 і Юнайтед Стейтс Трежюрі 2¾% за $24,960.94.
6) Постановлено уділити морґедж у сумі $2,000 на реальність Івана Шафрана, а $1,400 на реальність Томи Слободяна. Також рішено інвестувати $114,58.36 в забезпечених і державою запоручених морґеджах.

Вислід нарад щодо програми конвенції, одобрення повновластей делеґатів, та іменування делеґатів до статутової і верифікаційної комісії, буде проголошений у відповідному часі в орґані Союзу „Свободі".

Д. Галичин,
гол. рек. секретар.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПЕРЕД КОНВЕНЦІЄЮ СОЮЗУ УКРАЇНОК В АМЕРИЦІ.

Хто дещо ближче інтересується жіночим рухом в Америці, цей безперечно прийшов до висновку, що цей жіночий рух дуже слабий. Не можемо заперечити, що нема у нас жіноцтва, як також годі сказати, що наше жіноцтво не має спромоги орґанізуватись, розвиватись, іншими словами брати участь у всіх справах, які нас жінок посередньо чи безпосередньо живо дотикають. Та якаж причина, що жіночий рух у нас досить незначний, та ще й в ґазетах мало про нього чути. Виходилоб, що в українських жінок замало ідейности або замало таких, якіб цю ідейність, яка є, уміли належно використати. В місяці травні має відбутись в Філядельфії конвенція Союзу Українок. Ці, які точно слідили за перебігом двох попередніх конвенцій Союзу Українок, мають певно враження, що й ця третя конвенція буде подібна до попередніх. Або, що зїдуться делеґатки з цілої Америки, прочитають свої звіти, виголосять кілька рефератів (понайбільшій части кимсь другим виготовлені) виберуть цей чи інший уряд і розїдуться домів. Та чи є яка моральна користь з таких конвенцій? Тяжко на це відповісти, бо певне те, що хіба загал жіноцтва знає те, що конвенція відбулася.

Щоб наступна конвенція була більше корисною як для Союзу Українок, так і для українського жіноцтва взагалі, то в першій мірі треба подбати, щоб відділи Союзу Українок вибирали і висилали на конвенцію таких делеґаток, які не лиш умілиб здати звіт з відділу, але своєю участю умілиб посунути таку жіночу орґанізацію як Союз Українок дальше й оживити її новими ідеями, одним словом, вляти в цю орґанізацію більше життя, розгону і ідеї.

Одною з дуже важних справ на наступній конвенції Союзу Українок, буде справа орґану Союза Українок в Америці. Це для загалу делеґаток буде щось нове і тяжке до вирішення. Бо справді, годі зрозуміти, щоб в цілій Америці не було одного жіночого часопису. Часопис кожної орґанізації це сказатиб лямпада, яка розсилає світло навкруги себе і яка дає знак про життя в даній орґанізації. — Щодо потреби такого орґану (хотяй би місячника) для Союзу Українок, то не повинно бути двох думок у цій справі. Побажатиб треба, щоб делеґатки належно цю справу зрозуміли і якслід до неї поставилися. Всякі перешкоди, з цим звязані, як кошти і т. п. треба усунути і цим, які цю справу рішатимуть, треба заєдно памятати, що великі діла вимагають великих зусиль.

Ще іншою не менше важною справою, буде справа нашої тут родженої молоді. Ця справа чи не найважніша і вимагає особлившої уваги і зрозуміння. Памятаймо, що з кожним роком ряди нашого старокраєвого жіноцтва рідшають. А щоб орґанізація дальше могла розвиватись і існувати, треба доконче примінити до неї відвічне правило природи; на місці вимираючого життя — ставити молоде, нове життя. В противнім разі за кільканацять років і сліду не стане з цеї праці, яку вложили українські жінки в наше культурне, освітнє і орґанізаційне життя тут за океаном.

Марія Демидчук,
Бруклин, Н. Й.

ЗГАДУЙМО ЗА ПРАЦІ, ЯКИМИ ПОКОРИСТУЄМОСЯ.

В „Свободі" дня 4. березня б. р. була поміщена стаття, присвячена Шевченковим Роковинам, підписана п. М. Шміґельським. Автор статті використав матеріял, поданий мною у моїй статті „Тарас Шевченко і сучасність", яка була друкована в ч. 56 „Свободи" 1936 року. Як одна так і друга стаття зачинається одним і тим самим вступом „Повій вітре..." І кінець такий самий. І думки ті самі. Не маю нічого проти того, щоб один покористувався працею другого, але є за те, щоб в таких випадках подавати жерело

Андрій Щигол,
Джерзі Сіти, Н. Дж.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

РАЧЕСТЕР, Н. Й.-

Концерт в честь Ольги Басарабової.

Відділ Союзу Українок, ч. 6 в Рачестер, Н. Й., влаштував дня 14. лютого ц. р. концерт в честь української героїні Ольги Басараб. Концерт відбувся в 7 год. вечором в парохіяльній гали. Місцевий парох о. Турула відправив того дня панахиду, а відтак всі українські громадяни пішли на галю, де мав відбутися концерт. Галя була виповнена по береги.

Програма свята була досить багата. Були співи хору, деклямації, промови. Першою точкою, якою відкрито концерт, був святочний реферат, який виголосила предсідниця Анастасія Бігун. На початку свого реферату бесідниця попросила приявних повстати з місць і тим вшанувати память замученої героїні. Потім у своїм рефераті бесідниця розказала обширно про особу Ольги Басарабової, про її працю на народнім полі, та вкінці про її мученичу смерть.

Далі українська банда, під проводом Василя Поповича, відограла похоронний марш. Другу частину програми виконав дуже гарно місцевий хор Боян, під проводим учителя Мирона Сокільського.

Вступне слово виголосив місцевий парох о. Василь Турула. Хорові точки були переплітані сольовими співами і деклямаціями, що їх виконали Іван Клодзінський, сольо, а діти гром. Романа Дмитрового, Славко і Славця — деклямації. Публика нагородила їх гучними оплесками.

На пяні в чотири руки відограли музичну композицію Анна Бігун і Марія Сорохтей. Діти місцевої української рідної школи під проводом уч. Сокільського виступали зі співами і деклямаціями, за що публика нагороджувала їх рясними оплесками. Ева Ґеруля віддеклямувала поему на спомин смерти Ольги Басараб; Анна Бігун відспівала сольо в супроводі фортепяну панни Анни Крик, яка відограла відтак пянове сольо. Далі деклямувала Анна Мазурик й співала сольо Катерина Гунка. Кінцеве слово виголосила предсідниця Анастасія Бігун й подякувала приявним за чисденну участь в святі. Свято закінчено відспіванням гимну Союзу Українок, а музична банда відограла національний гимн.

Прихід з концерту виносив $59.25. З того через Обеднання $10 для мамів Біласа і Данилишина, українських революціонерів, страчених польською владою, чим комітет хотів підкреслити, що розуміє біль материнського серця. Також вислано $10 на покриття коштів конвенції С. У. А., що має відбутися у Філядельфії.

Евдокія Іванів, секретарка 6 відділу С. У. А.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відчит про Підкарпатську Україну.

Із запертим віддихом слухали ми відчиту інж. Андрія Кістя про Підкарпатську Україну. Лекцію виголосив він у вівторок 30-го березня вечором у студії Василя Авраменка. Невелика, але добірна громада слухачів, пильно вслухувалася у помічення та особисті переживання інж. Кістя як учителя народніх шкіл на Підкарпатті, та як орґанізатора народнього українського танку. Слухачі раділи успіхами, боліли над невдачами та нашими втратами на Підкарпатті.

Ми довідалися загально про такий стан: Нарід український на Підкарпатті зпоконвіку український і себе таким почуває. Але несвідомий свого імені, а урядові чинники чехословацької держави українського імені не признають і за нього переслідують. Ба, що більше, навіть підтримують затії зайшлих і доморослих москвофілів, щоб лише не допустити до ясного скристалізування української ідеї в народовецькому рухові на Підкарпатті. З цією метою уряд підтримує хаос мовний у шкільництві, а навіть і радо глядить на подвійні школи на Підкарпатті: одні ведені московською, а другі українською мовою, але без назви.

Одначе всі ці зусилля уряду не можуть стримати живучої української ідеї, якою в більшості переняте народнє вчительство і ними вихована українська дітвора. Старша молодь, зорґанізована у пласті, йде різко і без страху під українським прапором.

Дуже спинює темнота й нужда старшого покоління розвиток української просвітньої орґанізації по селах. Нужда така, що слухачам, які привикли до американських відносин, вона виглядає казковою.

Не диво, що після скінченого відчиту дехто із приявних відразу підніс думку орґанізування систематичної економічної допомоги в Америці для наших братів на Підкарпатті.

Появилася думка, щоб цю допомогу оснувати на ширшій громадянській акції. Але для цієї мети треба, щоб інж. Кість повторив ще раз свою лекцію в Українськім Народнім Домі у Ню Йорку із ліпшим аґітаційним підготуванням.

Д-р С. Демидчук.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Трой, Н. Й. — До Комітету Допомоги Читальні „Просвіти" в Настасові. У відповіди на Ваші завваги, звернені до п. Д. Зальопаного з Когоз, Н. Й., подаємо, що ми подали ту громаду, себто Когоз, Н. Й., де є осідок секретаря комітету, бо так звичайно робиться. А тепер можемо для ширшого вияснення подати, що осідок цього комітету є в **Трой, Н. Й.** Зібрані жертви оголошуємо в рубриці „Як ми помагаємо Рідному Краєві".

ЮВИЛЕЙ КАТА.

Дня 3-го березня Дайблер, славний кат Франції, виконав 385-ту екзекуцію в свойому катівському життю. Екзекуція якогось Генрика Дарділяка, засудженого на смерть за вбивство двох осіб, відбувалася в Лімож і приманила 10,000 глядачів! Асистувало 600 кіннотчиків і 700 піхотинців.

НАРКОМАНИ В МОСКВІ.

З Москви повідомляють: Поліційні власті в Москві впали на слід великої палярні опія, де рівночасно була централя продажі інших наркотиків. По слідстві арештували ряд купців опія. Між арештованими є ряд високих урядовців і совєтських офіцирів.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

На визвольну боротьбу.

Заходом місцевого відділу Союзу Українок відбулася в неділю, 14. березня панахида за Ольгу Басараб, яку відслужив о. Скроцький. В часі панахиди пішли за збіркою М. Буцяк і К. Датків, і збірка принесла $10. Ту жертву призначено на визвольну боротьбу та вислано її через Обєднання. Жертвували: М. Романчук $2; М. Костина $1; Г. Новосад, Н. Кухар, М. Бурин, И. Петрик і О. Антоник по 50 ц.; М. Буцяк, М. Петричкович, К. Датків, В. Максимович, Т. Кіт, М. Петрів, М. Добрянський, В. Голота і О. Беднарчук по 25 ц., а решту дрібними датками.

Настя Кухар, касієрка.

АЛЕНТАВН, ПА.

На інвалідів.

З нагоди вінчання пана Савечко з Марією Лобос, яке відбулося 14. березня в Кістон готелі, приявні гості не забули при гарній забаві також і за Рідний Край та на заклик Павла Лаґоцького, секретаря від. 147 У.У Н. Союзу зложили $8.75 на інвалідів. Ту жертву вислано через Обєднання на призначену ціль.

Гість.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Один скачмен купив собі авто та дав собі вставити таксаметер.

— А навіщож вам таксаметера при авті?—здивувався хтось.

— Щоби я знав, скільки заощаджую при кожній їзді.

Студент (при винаймі м е ш к а н н я покликається на свою попередню господиню): Може вас, пані, й це переконати, що моя попередня господиня плакала, як я випроваджувався.

Лише так далі.

— Пане директоре, ви недавно говорили, що мій син із дня на день туманіє. Якжеж тепер справа представляється?

— Він робить добрі поступи, пане аптекаре…

Відповідна хвилина.

Батько: Ах, я т а к и й втомлений, що не можу рушити ні руками ні ногами…

Синок: То я тепер можу сказати таткові, хто збив велике дзеркало…

— Слухай, чи Петро все ще мешкає в тому помешканні, з якого є вид на вязницю?

— Ні, тепер він мешкає в кімнаті, з якої має вид на своє мешкання.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(145)

Леопард підсувався все ближче і ближче. Він вже був від дівчини віддалений лиш на кількана́цять кроків. Один скок і дівчина опинилася́б в його кігтях. Та в той мент дівчина побачила, що позаду леопарда виринула з кущів фіґура величезного білого чоловіка. Це був Тарзан, але дівчина ніколи не бачила його перед тим.

Тарзан почав тихцем підходити до леопарда. Звір мав всю свою увагу скупчену на дівчині й не чув, що діється позаду нього. Нагло дівчина запримітила, що чоловік не має біля себе ніякої зброї. Проте він підступав все ближче до леопарда з виразним наміром кинутися на нього. Леопард ще раз присів і напружив всі свої мускули, готючись до скоку.

Та в тій секунді Тарзан робив те саме. Відбившись своїми могутніми ногами від землі, він цілим своїм тягарем впав ззаду на тіло леопарда. Дівчина заніміла. В одній хвилині звірюка заревіла й скрутилася під тягарем Тарзана. Їх тіла сплелися й зі скаженою силою почали підскакувати, кидатись і перевертатись по землі.

Але Тарзан знав, що робить. Він мав вже великий досвід у боротьбі з леопардами. Він знав як схоплювати їх, за які місця, щоб не дати нагоди їх пазурям і зубам завдати його тілові шкоди. Леопард пручався мов навіжений, але ні його зуби ні пазурі не могли допасти тіла Тарзана. Калі Бвана дивилася на цю боротьбу не маючи найменшої надії на побіду людини.